

Drága vendelinek

igaz történet

Daniel Wend észrevétlenül érkezett Boroszlóba. Írhatnánk, hogy borongós őszi este volt, vagy hogy verőfényes nyári délután, hiába: nem tudjuk, mikor történt pontosan, és ő sem tulajdonított sosem túlzott jelentőséget ennek a momentumnak. Amikor a megérkezéséről esett szó, csak azt szokta mondani, egy „északi országból” érkezett, miközben soha nem nevezte meg egykori hazáját. Senki nem tudta, vajon azért viselkedik-e így, mert kellemetlen emlékek fűzik ahhoz a bizonyos „északi országhoz” – akcentusa folytán minden boroszlói elsőre leleplezte a helyet –, vagy csak pusztán szeszélyből fogalmaz ilyen homályosan; ő azonban mindig könnyedén túllendült ezen a kérdésen. Hasonlóképp nem beszélt gyermekkoráról és családjáról sem, vagy legalábbis meglehetősen kevéskét – ami nagy életrajzi regényéből ehhez a korszakához kapcsolódik, az inkább az erdőkről és a benne élő „jószágokról” szól. (Mindig előszeretettel használta ezt a szót: jószágok, bármiféle élőlényre.) Sokan sokféleképpen magyarázták ezt a hallgatását; mi most hadd tekintsünk el egy újabb magyarázattól. Könnyen lehet, hogy Daniel Wend mindössze unta, hogy a gyermekkoráról beszéljen. Valódi története úgyszólván Boroszlóhoz kötődik.

Amikor megérkezett, Daniel Wend mindössze egy volt a Boroszlóba vetődött bevándorlók színes sokaságából. Annyiban különbözött a sokaság java részétől, hogy míg a legtöbben déli és keleti, szegényebb országokból érkeztek, Daniel Wend fentről, a zord északról. Ennek ellenére sötét bőrű volt, sötétebb bőrű, mint a legtöbb déli és keleti bevándorló. Némegyszer előfordult vele, hogy a boroszlói vendéglők felszolgálói angolul szóltak hozzá, nem tudván hova tenni őt; Daniel Wend ilyenkor visszafogottan reagált, bólogatott és mutogatott, mintha valóban nem értené az itteni nyelvet. Persze kiválóan beszélt a boroszlóiak nyelvét, ezt az egyesek által korcsnémetnek nevezett nyelvjárást, amelyhez egészen hasonlóképp beszéltek a hazájában is. Azt nehéz lenne megmondani, honnan hozta magával ezt a mediterrán külsőt; kétségtelen, hogy családi vonás volt, hiszen nagybátyja is, aki pedig tősgyökeres boroszlóinak szeret-

te mondani magát, hasonló bőrszínnel rendelkezett, így messziről felismerhető volt a rokonságuk. Később azonban ez a kérdés már senkit nem foglalkoztatott, egyszerűen mindenki megszokta Daniel Wend külsejét.

Első hónapjait könnyed-furcsa lebegésben töltötte Boroszlóban. Élvezte az itteni tömegközlekedés szervezett káoszát: hamar felismerte, hogy mekkora kuszaság jellemzi a városi járatokat, hogy milyen logikátlanok az összeköttetések, és míg egyes helyekre aránytalanul sok módon el lehet jutni, mások szinte megközelíthetetlenek. Daniel Wend óráig utazgatott a buszokon, trolikon, villamosokon, a homlokára tolta a szemüvegét, aminek következtében elhomályosultak előtte az arcok, csak színes foltokat látott, amint rohangálnak az utcán, ácsorognak a várókban, hömpölyögnek szerteszét, csupa kivehetetlen fényfoszlányt. Rótt a várost, amely igyekezett őt összezavarni, és Daniel Wend hamarosan úgy érezte, minden név ismétlődik, és nem egy Szent Vencel sugárút van, és nem egy Miksa tér, és nem egy Pravoszláv emlékhely, és nem egy Szabadság Központ, és nem egy Miasszonyunk-kápolna, és nem egy Világháborús emlékmű, hanem mindenkiből legalább kettő, de inkább három vagy négy van a városban, amely ahelyett, hogy ezáltal elmosódott volna előtte és elvesztette volna az arcát, mégis, a kuszaság ellenére is, közel került hozzá, befogadta a várost, és a város befogadta őt, miközben ennek a folyamatnak ugyanúgy nem voltak meg a keretei és a meghatározható pillanatai, ahogy Daniel Wend megérkezésének sem.

Hónapok teltek el így, miközben Daniel Wend egy munkásszállón lakott, munkásvendéglőben étkezett, és főleg munkásokkal érintkezett, akik eleinte bizalmatlanul viselkedtek iránta, de mikor látták, hogy ártalmatlan, gyorsan megnyíltak neki, és végül alig tudta őket levakarni magáról. Jóllehet, nem is annyira akarta, nem bánta, hogy szokja a füle ezeknek a boroszlóiaknak a vontatott, panaszkodós hanglejtését. Hasonló volt ugyan a nyelv, amelyet magával hozott északról, mégis ridegebb és hűvösebb, míg az itteniben volt valami a munkásnyedek állott pörköltjeinek ízéből.

Sok-sok véres hurkát és sűrű pacalt evett ebben az időben, amikor pedig nem valamelyik munkáskocsmá mélyén dekkolt, a tömegközlekedés úttalan útjait rótt. Nem igazán vett róla tudomást, hogy tartalékai kimerülőben vannak, talán sosem hagy fel ezzel az életmóddal, ha csak rajta múlik, és ha egy alkalommal nem kerül a kezébe valamelyik szétfoslóban lévő farmere zsebéből egy kis cetlin nagybátyja címe. Ekkor jutott eszébe, hogy őt kellett volna felkeresnie mindjárt megérkezése után.

Daniel Wend nagybátyját nem Wendnek hívták: nem Boroszlóba érkezése után változtatott nevet, eredetileg is Venda formában anyakönyvezték, nyilván az anyakönyvvezető hibájából. Daniel Wend nagybátyja soha nem csinált ebből gondot, bár voltak olyan megnyilvánulásai, amelyekből akár arra is következtethetnénk, a Vendát tartotta a „valódi” családnévnek, s épphogy a Wendet vélte afféle „elírásnak” – de ebből soha nem alakult ki konfliktus közte és unokaöccse között. Venda kései gyerekként született, így alig néhány évvel volt csupán idősebb Daniel Wendnél. Ennek ellenére, talán némileg vaskosabb termete és erőteljes, már-már durva arcvonásai miatt első pillantásra jóval érettebbnek látszott – majdhogynem ő tűnt kettejük közül az igazán „felnőttnek”.

Bár sosem volt köztük közelebbi kapcsolat – Venda már sok évvel korábban eljött Boroszlóba, alig tartotta a kapcsolatot az otthon maradottakkal –, nagybátyja úgy fogadta Daniel Wendet, mint egy régóta várt, kedves vendéget. Valójában nem is tudott az érkezéséről: nehéz megmondani, kezdeti lelkesedésében mennyi volt az őszinteség, és mennyi a számító hízelgés. Azt mindenesetre első pillantásra láthatta, hogy egy gyámoltalan kis rokon kéredezkedett be hozzá, akit nem ártana a szárnyai alá venni. Daniel Wend kissé szakadt volt, csapzott, akár egy kivert eb, s hamar kiderült, alig van mit ennie. Még csak azt sem lehetett kihúzni belőle, mikor vett magához utoljára meleg ételt, és azt sem árulta el, végső soron mi hozta őt Boroszlóba.

Venda – mindenki csak így, családnévén szólította; mi is ehhez tartjuk magunkat hát – persze nem jött zavarba a jövevény láttán. Alig toppant be lakásába – késői óra volt, Venda már kissé kótyagos, mint rendszeren minden este –, elsőpró panaszárdatot zúdított a fiúra, beavatva őt üzleti és magánéletének „legféltebb” titkaiba. Venda, bár ezt ő maga soha ki nem mondta volna, sikeres üzletember volt, aki tudta, hogy soha nem elég egyet-

len vasat tartani a tűzben. Szinte havonta belebukott valamibe, de ezek a bukások végül általában busás haszonnal jártak. Azt soha nem árulta el Daniel Wendnek, sem más emberfiának, mivel foglalkozik aktuálisan: csak akkor lehetett értesülni a dolgairól, amikor azok már becsődöltek. Ilyenkor egy ideig siránkozott, majd megrázta magát és továbbállt. Új lakások, autók, bankbetétek nőttek a bebukott vállalkozások romjain. És persze állandóan szakított: sorra követték egymást élete női, akikkel egy-két hónapig járt, majd hónapokig veszekedett és békülgetett, míg fel nem bukkant a következő élete nője. Mind ebbe már az első este beavatta Daniel Wendet, nem is annyira nagy vonalakban: cégek és nők nevei kavargtak a frissen berendezett lakás fenyőgyanta- és ánizspálinka-illatú levegőjében, Venda szivart pőfékelt közben, és úgy bánt Daniel Wenddel, mint legközelebbi barátjával. Végül megkérdezte tőle, van-e hol aludnia, mire a fiú kibökte, még erre a hétre ki van fizetve a szállása. Venda már másnapra szerzett neki egy szobát, távol a munkásnegyedtól, az egyik újonnan kiépült üzleti negyed szélén, ahol másodpercenként húztak el a Mercedesek a zöldüveges majdnem-luxus kategóriájú kis szállásépület mellett. Daniel Wend kidugta a fejét a huzatba esténként, a homlokára tolt a szemüvegét, és bámulta a szürke sávokat maga körül, amelyek, akár egy villanypásztor huzalai, kerítették el őt a remegő boroszlói éjszakától.

Venda nem tévovázott sokat, az első adandó alkalommal elhelyezte Daniel Wendet egy szállítmányozási cégnél, amelynek maga is bedolgozott, pontosabban volt hozzá némi köze. Az nem nagyon érdekelte őt, Daniel Wend mit szólhat ehhez az ötlethez; ő mindenesetre nem tiltakozott, munkába állt, és minden reggel megjelent abban a szűkös, kávézacsszagú irodában, ahova beültették. Talán az tetszhetett neki az egészben, hogy nem volt túl sok dolga: dokumentumokat kellett szortíroznia, fuvarozók bizonylatait azon paraméterek alapján, amelyeket a legelején közöltek vele. Néma engedelmességgel végezte a munkáját. Későbbi kósza beszámolókból tudjuk – egykori munkatársai közül sokan mindvégig kételkedtek benne, hogy az a szóltan kis fickó valóban Daniel Wend volt, vagy akár Daniel Wend embriója –, hogy szerették őt a cégben, annak ellenére is, hogy szinte semmit nem tudhattak róla. Egy északi országból érkezett – talán csak ennyit.

Daniel Wend nem keresett sokat annál a vállalatnál, épp hogy csak ki tudta fizetni a szállást, amit Venda intézett neki. Nyilván jól jött volna neki némi plusz pénz, és ezt ismerhette fel az a kollégája, akinek a neve sehol nem őrződött meg, de tulajdonképpen nem is lényeges történetünk szempontjából. Ha egy pillantást vetünk arra a néhány fotóra, amelyek ebből az időből származnak Daniel Wendről és kollégáiról, elsőre arra a borostás, rövid fekete hajú, kissé sunyi tekintetű fazonra tippelhetünk, aki mindegyik képnek a szélén vigyorog, mint aki épp távozóban elsütött még egy lapos poént. Daniel Wend arca kifejezéstelen ezeken a képeken, és soha nem néz a fényképezőgép lenscéjébe. Lesüti a szemét, mint akit enyhe, de szorgalmasan bomlasztó büntudat gyötör. A főnök, a részlegvezető csak egyetlen képen látható: langaléta, kissé zavaros tekintetű figura, akinek a szigorát részben saját karótnyeltsége, részben a ráerőltetett nyakkendő-kultúra táplálja.

Eltelt már néhány hónap azóta, hogy Daniel Wend belépett a vállalathoz, mikor a sunyi tekintetű kolléga megkörményezte őt. Szívességre kérte Daniel Wendet; hogy mindjárt ekkor kilátásba helyezett-e némi anyagi ellenszolgáltatást, nehéz volna megmondani. Daniel Wend feladata annyiban merült ki, hogy az egyik fuvarozó válalat, a Stolwerk bizonylatait nem az irattartóba kellett süllyeszteni, hanem a papírdarálóba szúrni – minden egyes fuvar után. Nem hangozhatott ez annyira rettenetesen, és elvégezni sem lehetett

nehéz, ráadásul még a borzalmas papírmennyiség is csökkent Daniel Wend körül. A kolléga mindenesetre tisztességesen honorálta a segítséget: Daniel Wendnek akkortól kezdve egy félfizetésnyi plusz összeg kezdett járni a számlájára.

Ebből az időszakból vannak először pontosabb adataink arról, hogy látta Daniel Wend a környezetét. Eleinte úgy vélte, számol be róla később több írásában is, a gyanakvás az, ami ezeknek az embereknek minden mozdulatát meghatározza. A gyanakvásnak egy beteges igyekezettel leplezett, ám soha nem nyugvó formája. Minden mozdulatukat mintha az általános és mindenre kiterjedő gyanakvás irányította volna. Hamarosan azonban felismerte, hogy tévedett. Volt valami, ami ezt sokszorosán felülmúlta. A falánkság. A munkatársai, akik másabbak voltak, mint azok a munkások, akikkel Boroszlóba költözése után közvetlenül megismerkedett: valamivel „előkelőbbek”, tulajdonképpen állandóan ettek. Egy-egy gyors falatka sütit, kekszecsकét a fiókból, vagy egyenesen egy hipp-hopp leszopogott csirkeszárnyat. Ebédkor aztán nagy falás következett, ami szinte szervesen ment át a délutáni csendes uzsonnázgatás hosszadalmas műveletébe. Minden kis szekrényben, rekeszben, zugban kenyérhéjak vagy fokhagymás kenők üres dobozai rejtőztek. Az evés volt az, amiben el tudtak mélyedni, és amit egyedül hivatásszerűen űztek. Daniel Wend nézte őket, ahogy majszolgatják a marcipános szeletüket, és egy kókuszgolyócskával nyomják le, majd munkából hazafelé becélözzák a legközelebbi gyorsbüfét, nehogy hazáig megéhezzenek. Csak nézte őket, bár néznie sem kellett, érezte a szagokat, és hallotta a csámcsogást mindenhol maga körül. Mintha a föld mélyéről is csámcsogás bugyborékkolt volna fel folyamatosan.

Míg a többiek tántoríthatatlanul ettek, Daniel Wend szorgalmasan szurkálta a Stolwerk bizonylatait a darálóba, és gyűjtögette a honoráriumát a számláján. Hogy tulajdonképpen mire volt jó neki ez az üzlet, nehéz volna megmondani: már akkor sem érdekelte őt a pénz, ahogy később sem soha. Nem tudjuk, mire fordította a keresetét, szinte bizonyos, hogy ruhatárát nem újíttotta fel Boroszlóba érkezése óta, és szórakozni sem járt. Az esti sörözésekről, amelyek a kollégák körében nemritkán hajnalba nyúltak, ő épp hogy csak megjelent, már el is tűnt, szinte észrevétlen. Nem tudjuk, mit kezdett a pénzével: az viszont biztos, hogy ha megspórolta is, a későbbiekben nem sokat segített neki Schnitzler követelése ellenében. De ne szaladjunk ennyire előre.

Hónapok teltek el, mire a részlegvezető gyanút fogott. Daniel Wend nem rémült meg túlságosan, talán megérezte, hogy senkinek sem lenne jó, ha botrány kerekedne az ügyből. Pedig kerekedhetett volna, hiszen a Stolwerk nem volt jelentéktelen cég: ellenségei akadtak bőven. Daniel Wend mindenesetre nem tenyerelt bele semmibe, hagyta, hogy a részlegvezető úgy simítsa el az ügyet, ahogy az mindenkinek a legkifizetődőbb. Daniel Wendnek annyit kellett csak tennie, hogy ekkortól nemcsak a Stolwerk, hanem fő riválisa, a Stolmarkt bizonylatait sem az irattartóba süllyesztette, hanem a papírdarálóba szúrta. És azt kellett észrevennie, hogy egy újabb félfizetésnyi pluszösszeg vándorol minden hónap nyolcadikán a számlájára; így már a dupláját kereste az eredeti pénzecskejének.

Venda, a nagybátyja eközben élte a maga saját életét – ebben az időszakban alig voltak kapcsolatban. Daniel Wend tulajdonképpen nem érintkezett senkivel a szállítmányozó cégen kívül. Korán járt haza, esténként ki-kidugta fejét az ablakon, hogy a sűrűn suhogó forgalmat bámulja. Nehéz elhinni, hogy maradéktalanul jól érezte magát abban a levegőtlen lyukban, ahol a papírokat rakosgatta; munka után azonban a szabadságnak valamiféle rejtett, érzékeny, titokzatos formájához kerülhetett közel. Ehhez pedig nem volt szüksége társakra.

Már most szembesülünk egy kérdéssel, ami végigkíséri Daniel Wend történetét. Akár még alapozhatnánk is rá, ha ezt nem éreznénk túlságosan olcsó fogásnak; mindazonáltal elkerülhetetlen, hogy leírjuk a szót, ami egyfolytában birizgál bennünket valahol belül: véletlen. Legalábbis furcsa ugyanis, hogy ebben a jellegtelen cégben, ezek között a névtelen alakok között ki volt az, aki a Mirror Extrát olvasta, és a kissé rongyos, kirojtosodott szélű lapokat épp Daniel Wend irodájában halmozta fel. Akár még a sunyi képű kolléga is lehetett, netalántán maga a részlegvezető; ez már kideríthetetlen. Az viszont szinte bizonyos, hogy itt, ilyen körülmények között került Daniel Wend kapcsolatba az a lappal, amely kiemelte őt ebből a szürkéségből, és elindította egy úton, amelynek

akkor még senki nem láthatta a végét. Azt a szót itt most többször nem írjuk le – ez is épp elég volt, hogy most már egyre nehezebb legyen kitörölni a tudatunkból, hogy semmi másra ne koncentráljunk Daniel Wend történetén kívül. Az ugyanis most veszi az első jelentős fordulatot.

Sokan talán már most finnyáskodva olvassák ezeket a sorokat, és slendriánsággal vádolják a krónikást, esetleg önelégült páviánnak titulálják, aki könnyelműen elsiklik a részletek felett, csak hogy gyorsan a történet végére érjen, és tobzódhasson a tuncyágában. Felróhatják, hogy nem említettük eddig például Daniel Wend korát, miközben ez valóban lényeges adat, és nincs életrajz, amelyből kimaradhatna legalább egy születési dátum, hogy az olvasó aztán kedvére figyelhesse, ennél és ennél az eseménynél vajon épp hányadik évét taposta hőszünk, esetleg ily módon saját életével vethesse össze az eseményeket, azt latolgatva, ő mikor miről maradt le. Vagy akár arra is jó lehet mind ez az olvasónak (itt egy szigorú, hivatalnokféle, tisztességes olvasót képzelek magam elé), hogy átgondolja, ő vajon épp merre járt, amikor Daniel Wenddel ez meg ez történt: talán épp akkor jegyezte el Magdát, vagy akkor történt az az emlékezetes kerékpárbaesete, netán épp akkor úszott el a lakás, mert a kis Leila ventilálni akarta a radiátort? Attól tartok azonban, ezeket a kedves olvasókat továbbra is kénytelen lesznek bosszankodni hagyni: Daniel Wend történetében nem kulcsfontosságúak a számok. Egyesek talán igen, ám az évszámok mintha ördögi táncot lejténének előttünk, amikor egybe akarjuk terelni őket, hogy sorakozzanak fel az időegyes mentén. Nem hajlandóak ilyesmire, és ha nem akarunk belezavarodni a rendezgetésükre tett kísérletekbe, jobb, ha felhagyunk velük. Nem ígérhetünk semmit, mindössze igyekezetet a tisztaságra és a tisztességre.

Nem tudjuk tehát azt sem pontosan, mikor történt, hogy Daniel Wend besétált a Mirror Extra szerkesztőségébe. Feltételezhetjük, hogy egy teljesen átlagos délután lehetett, amikor a kollégák valamelyik sörözőben folytatták a napot a meló után, Daniel Wend pedig a maga szokásos távolságtartásával már útközben lekapcsolódott róluk, és másfelé vette az irányt. Nem tudjuk, mi járhatott akkor a fejében; annyi bizonyos csak, hogy akkoriban már ismerte valamennyire a Mirror Extrát. Hogy az ízlésének mennyire felelt meg ez az eklektikus félbulvárlap, az már más kérdés: úgy láthatta, első kísérletnek megteszi. Úgy, ahogy volt, teljesen ismeretlen irodai munkásként, a vállán egy koszlott, szakadozó táskával, orrára csúszo szemüvegben, kissé elhasználtan, valahol mélyen bujkáló hévvel – fogta magát, és besétált. Senkinek nem szólt, bár kinek is szólhatott volna, és kit érdekelt volna egy ilyen furcsa terv? Talán azt gondolta, odabent sem fog senkit érdekelni, és valószínűleg szóba sem állnak vele. Sokan próbálkozhatnak hasonló módon, és egy menő lapnak nyilván megvannak a bevett módszerei a félbolond önjelölt próféták leszerelésére.

Nos, a Mirror Extra vagy nem rendelkezett ilyen stratégiával, vagy csak nagyon unalmas napja lehetett a főszerkesztőnek, hogy egyből fogadta Daniel Wendet, ezt a teljesen idegen és ismeretlen fiút, aki ráadásul meglehetősen erős akcentussal beszélt – nyilvánvaló volt, hogy nem boroszlói, az ilyenek pedig reménytelen esetek a helyi sajtó számára. Rejtély, mi vitte rá a főszerkesztőt, ezt a Bujna nevű alakot, hogy fogadja Daniel Wendet – azt nem lehetne nyugodt szívvel kijelenteni, hogy Bujnának csalhatatlan érzéke lett volna a rejtett tehetségek felfedezésére –, és egyébként is nagyon bizarr Daniel Wend kapcsán a „tehetség” szót egyáltalán leírni. Nagyjából elképzelhetjük, milyen kifejezés ültett ennek a dörzsölt, unott zsurnalisztának az arcán, amikor az idegen fiú esetlen léptekkel betántorgott az irodájába. Talán még az is a fejében járhatott, hogy megalázza őt – legalább történe valami izgalmas ezen az unalommal sújtott, véget érni nem akaró napon. Mégis, Bujna megpillanthatott valamit Daniel Wend arcán, ami miatt jobb belátásra tért. Mert bár eltartott egy ideig, amíg megbékélt a jelenlétével, soha nem korlátozta semmi- ben, és távol állt tőle, hogy bármikor is megalázza, amit egyébként előszeretettel művelt más beosztottaival. Daniel Wend, ahogy a szállítmányozó cégben, itt is mindjárt a legele- jén egy megbízható idegen látszatát keltette. És ekkor még nem rukkolt elő az anyagával.

Amikor Bujna kezébe vette az első teleírt papírt, kissé megütközött. Egy bizonylatot tartott a kezében, a Stolwerk nevű fuvarozó vállalat nevére kiállítva. A másik oldalán kis-

sé bizonytalan, erre-arra dülöngélő, sűrű kézírással sorok. Daniel Wend egy kis kötegni papírt nyomott a kezébe, és csak annyit fűzött hozzá, úgy véli, ezek megjelenhetnek a Mirror Extrában. Azzal távozott.

A csend ideje kezdődött: Daniel Wend kéziratái hosszú hetekig kallódtak a Mirror Extra szerkesztőségében, szerzőjük pedig ezalatt tovább élte egy szállítványozási adminisztrátor papírízű hétköznapjait. Kollégája és a részlegvezető rá-rákacsintottak, amikor összefutottak valahol, a folyosón vagy a mosdóban; egymást azonban – mármint a kolléga és a részlegvezető – kerülték. Daniel Wend nem törődött velük; számlájára pedig egyre csak érkeztek az összegecskék.

Egy napon végül felkereste őt egy kissé slampos fickó a cégben: úgy rontott be, bemutatkozás nélkül, mint akit vérfarkasok üldöznek. Azt a fiút keresi, csak ennyit bírt ki-nyögni, mire mindenki értetlenül nézett, majd lassacskán utalásokat kezdtek neki tenni rá, hogy kívül tágasabb. Ekkor valahonnan felbukkant Daniel Wend, belehallgatott a beszélgetésbe, és rákérdezett, nem a Mirror Extrától jött-e az ismeretlen. Szóval maga az, kapott mindjárt észbe a jövevény, és szinte magával rángatta Daniel Wendet. Nem hagyott meg nekünk semmilyen elérhetőséget, mondta neki, már égen-földön keressük, a főnök ragaszkodik magához.

A bizonylatok alapján találtak rá a cégre, s bár Daniel Wend neve egyik papíron sem szerepelt, valószínűnek tűnt, hogy köze van a vállalathoz. Kiderült, hogy a fickó, akit Bujna megbízott, hogy a föld alól is teremtsen elő Daniel Wendet, a Kilátó című rovat vezetője; ő volt a felelős a kultúráért is a lapban, ami leginkább popkultúrát takart. Otto Radeknek hívták, és ő lesz az első, akiről végre többet is tudunk a Daniel Wend életében szerepet játszott személyek közül. Mielőtt azonban Radek történetére térnénk ki, érdemes beszámolni Daniel Wend második látogatásáról a Mirror Extra szerkesztőségében. Radek egyenesen Bujnához vitte, aki a szájában fogpiszkálót forgatva fogadta őt, és Radeket is megkérte, maradjon az irodában. Mióta ír ilyesmiket, bökött a teleírt bizonylatok kis kötege felé Bujna. Daniel Wend vállat vont, de nem válaszolt; hosszú csend telepedett az irodára. Bujna Radekra nézett, akinek a tekintete azt sugallta, reménytelen. Tudna még nekünk ilyesmiket írni, kérdezte Bujna. Daniel Wend újfent vállat vont. Ennél a cégnél dolgozik, kérdezte Bujna. Daniel Wend bólintott. Nem kereshet túl sokat, mondta Bujna. Írjon nekünk még néhány ilyet, és ha elég jól csinálja, csurran-csöppen majd némi kis fizu-kiegészítés. Daniel Wend alig láthatóan bólintott. Végeztünk, mondta Bujna, de mivel senki nem mozdult, végül ő maga fogta magát, és vonult ki az irodából.

Másnap Daniel Wend magától sértült be újra a szerkesztőségbe, mindjárt reggel. Bujna még nem volt bent, Radek épp a reggeli kávéját itta. Daniel Wend megkérdezte tőle, hogy akkor ezekkel tudnak-e valamit kezdeni. Azzal a lestrapált válltáskájából egy jó arasznyi vastag papírköteget húzott elő: mind a Stolwerk és a Stolmarkt nevére kiállított bizonylatok voltak, amelyeknek a hátoldalát az utolsó fehér foltig teleírta. Radeknek egy pillanatra elállt a lélegzete; átvette a köteget, és belelapozott. Ez legalább ötszáz cikk, mondta, elhülten pillantva Daniel Wendre. Ő csak vállat vont, és újra megkérdezte, tudnak-e ezzel valamit kezdeni. Radek megcsóválta a fejét, és kellett neki néhány másodperc, míg teljesen magához tért. Azt hiszem, igen, válaszolta végül.

A következő számban, amely csütörtökön jelent meg, leközltek Dani-

el Wend első cikkét, a véleményrovatban, meglehetősen eldugott helyen. Radek mutatta meg neki, amikor bejött a szerkesztőségbe, aznap délután. Daniel Wend soká nézegette az írást, de semmilyen reakció nem látszott az arcán: ezt később többen is megerősítették a Mirror Extra munkatársai közül. Persze, sokan voltak, akik állították, hogy jelen voltak Daniel Wend indulásánál, de nincs okunk kételkedni beszámolóik nagyobbik részének hitelességében. Kivált Radekéiban, aki később írásban is megemlékezett ezekről az eseményekről a Mirror Extra hasábjain.

Radek, amennyire kételkedett Daniel Wend képességeiben és használhatóságában eleinte, később annál nagyobb hívévé vált. Ő volt talán az egyedüli ebben az időben a Mirror Extrában, aki értett valamicskét az íráshoz; meg is gyűlt a baja rendszeren kollégái szedett-vedett szövegeivel. Nem törte azonban túlságosan magát, a Mirror Extra, s ezt nem is titkolta különösebben, nem jelentett neki túl sokat. Radek kissé kiégett figura volt, túl egy nagy ambíciókkal fűtött, füledt ifjúságon, amikor regényírással is próbálkozott, méghozzá nem is teljesen sikertelenül: V. Niris álneven jelentetett meg egy könyvet, amelynek nem volt rossz sem a kritikai, sem az olvasói fogadtatása, míg egy vén kritikuszguru, Adam Bansky – a nevével még találkozni fogunk – valamiért bele nem kötött, ami olyan hatással volt a könyvre, mintha szarba mártották volna. Attól kezdve mindenki inkább tartotta a távolságot Radektól mint írótól, miközben őt mérhetetlen kíváncsiság gyötörte, hogy vajon mit ártott a vén Banskynak, hogy épp őrajta kellett kiélnie elméleti-szadista ösztöneit. Radek ezzel a bukással megindult lefelé a lejtőn: felesége alig féléves házasság után elhagyta, anélkül, hogy lépését érthető módon megindokolta volna: neki sem volt más pasija, Radek sem lépett félre, és más téren sem mutatkozott semmi valós gubanc. Radek ezek után felhagyott mindennel, amihez értett és amit szeretett: elsősorban az irodalommal. Megszakította kapcsolatait a barátaival, és a sötétség mérgezett lelkű aszkétájaként élt hosszú ideig. Végül mégis kitört a lelki nyomorból, és elszegődött a Mirror Extrához, ahol tisztességes fizetést kapott, és meghúzódhatott, mint egy ártalmatlan, a sarokban fojtottan morgó, elfuserált szőrnyeteg.

Hosszú idő után Daniel Wend volt az első jelenség, amire Radek is felkapta a fejét, és amire nem a szokásos viszolygó elutasítással reagált. Végigolvasta az összes cikket, amit Daniel Wend behozott a szerkesztőségbe, és kerek perccel közölte Bujnával, hogy ezt mindet le kell közölni. Amikor Bujna kételkedő pillantást rávetve hallgatott, kijavította magát, majdnem mindet. S valóban: majdnem mindet le is közölte a rovatában. Radeket eleinte az sem érdekelte, milyen a cikkek fogadtatása: a marketingosztály felméréseit morogva félretolta. Később, amikor már nem tudta elkerülni sem, hogy ezzel a fogadtatással szembesüljön, annál inkább meglepődött: Daniel Wend cikkeit zabálták a Mirror Extra olvasói. Bujna csak a fejét csóválta, amikor Radek arcán olyan mosolyt látott virítani, mint még soha. A szokásos lapzárta utáni értekezleteken Radek csak meglebegtette a marketingesek legújabb kimutatását, és nem szólt egy szót sem. Daniel Wend cikkei a véleményrovat eldugott kis sarkából a Kilátó központi helyére kerültek, és még véletlenül sem telhetett el hét nélkülük. A cikkek általában alig szóltak valamiről a szó hagyományos értelmében: egy kő, egy pár cipő, egy kölyökkutya vagy egy széllökés adta a témájukat, emberi szereplőjük csak elvétve akadt. Nem tartalmaztak tanulságot vagy nagyszabású következtetéseket, de még történeteket is csak módjával. Mindössze felvázoltak egy falat vagy egy fecskeszket, akár egy egyszerű tusrajz, a világ legegyszerűbb és leghétköznapiabb szavaival. Mégis, tele voltak váratlansággal és lendülettel. Sem Radek, sem Bujna nem bírtak napirendre térni a dolog felett, de azt érezhették, történik körülöttük valami.

(A krónikás itt nem állhatja meg, hogy ne idézze ide egyik kedvenc rövidke Daniel Wend-cikkét ebből az időszakból, amely *A kő* címet viselte: „A kő a tóparton hevert. A kőnek nem volt szeme, a kőnek nem volt szája, a kőnek nem volt tekintete, a kőnek nem voltak fogai, a kőnek nem volt felesége, a kőnek nem voltak gyerekei, a kőnek nem volt autója, a kőnek nem voltak problémái, a kőnek nem volt világnézete, a kőnek nem voltak barátai, a kőnek nem volt társadalombiztosítása, a kőnek nem volt fogorvosa, a kőnek nem voltak gondolatai, a kőnek nem volt szeretője, a kőnek nem volt múltja, a kőnek nem volt jövője, a kőnek nem voltak betegségei, a kőnek nem voltak istenei, a kőnek nem volt mobiltelefonja, a kőnek nem volt főnöke, a kőnek nem volt fasza, a kőnek

nem volt kutyája, a kőnek nem volt ízlése, a kőnek nem volt születésnapja, a kőnek nem volt dolga, a kőnek nem voltak álmai, a kőnek nem volt tehetsége, a kőnek nem volt szőre, a kőnek nem volt becsülete, a kőnek nem volt nyakkendője, a kőnek nem volt határ-időnaplója, a kőnek nem voltak ellenségei, a kőnek nem volt depressziója, a kőnek nem volt lábgombája, a kőnek nem volt élete, a kőnek nem volt halála, a kőnek nem volt olvasójegye, a kőnek nem volt bankszámlája, a kőnek nem volt szemüvege, a kőnek nem volt kontaktlencséje, a kőnek nem volt tulajdona, a kőnek nem volt fürdőkádja, a kőnek nem volt gyerekkora, a kőnek nem voltak pattanásai, a kőnek nem volt jelzálaga, a kőnek nem volt könnyzacskója, a kőnek nem volt példaképe, a kőnek nem volt szájszaga, a kőnek nem volt semmije. A kő a tóparton hevert.”)

Daniel Wend eközben tovább járt a szállítmányozó cégbe. Esténként a táskájában újabb bizonylatokkal tért haza, amelyeket megmentett a darálótól; továbbra is azokra írt. Busás honoráriumokat kapott a Mirror Extrától, de közben megtartotta a cégbeli jövedelmét is; nem mintha olyan nagy szüksége lett volna a pénzre. Valószínűleg csak hagyta, hogy folydogáljon a számlájára, elvégre a gyarapodás látványos folyamat.

Radeknek pedig, anélkül, hogy tudatosan rájátszott volna erre a sikerre, váratlanul elkezdett felívelni a karrierje. Bujna néhány hónappal Daniel Wend felfedezése után főszerkesztő-helyettesnek nevezte ki őt, és kilátásba helyezte, hogy egyszer, talán egészen hamarosan, a helyébe léphet. Radek mindezt fegyelmezetten viselte: korábban talán még egy ilyen pozitív hír hallatán is csak alaposan berúgott volna. Most keményebben kezdett dolgozni, és az egész rovatát, nem csak Daniel Wendnek köszönhetően, felvirágoztatta; tulajdonképpen olvasható lapot csinált a Mirror Extrából. Bujnáról mindenki tudta, hogy politikai babérokra tör, és ha bejön neki a dolog, otthagyja a lapot. Ez pedig nemsokára be is következett: a Szabad Választás országos tanácsa beválasztotta Bujnát az elnökségbe, ami azt jelentette, hogy eséllyel indulhat a közelgő parlamenti választásokon. ■ ■ ■

■ **Szalay Zoltán** (Dunaszerdahely, 1985): író, kritikus. Új kötete, melyből az itt közölt részlet is származik, idén ősszel jelenik meg a Kalligramnál.

